

Волошина О.В.

ПЕДАГОГІКА ІННОВАЦІЙ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Методичні вказівки до виконання практичних і лабораторних занять

Вінниця – 2015

УДК 378:001.895 (075.8)
ББК 74.58я73
В 68

Рекомендовано до друку навчально- методичною комісією Інституту психології, педагогіки та мистецтв Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 3 від 16.03.2015 р.)

Рецензенти:

доктор педагогічних наук, професор
Вінницького національного аграрного університету

Джеджула О.М.

доктор педагогічних наук, професор
кафедри психології
Вінницького державного педагогічного
університету ім. М. Коцюбинського

Шахов В.І.

Волошина О.В.

Педагогіка інновацій у вищій школі. Методичні вказівки до виконання практичних і лабораторних занять / О.В. Волошина. – Вінниця , 2015. – 38 с.

УДК 378:001.895 (075.8)
ББК 74.58я73
В 68

ПИТАННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. Педагогічна інноватика у структурі наукового знання

1. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти.
2. Педагогічна інноватика як умова розвитку системи сучасної освіти.
3. Державна підтримка інноваційної діяльності. Чинні нормативно-правові акти в сфері інноваційної діяльності.
4. Понятійний апарат сучасної інноватики.
5. Сутність педагогічної інноватики. Структура педагогічної інноватики.
6. Класифікація педагогічних нововведень.
7. Історія виникнення інновацій в освіті. Інноваційний розвиток вищої освіти України.

Тема 2. Теоретичні основи педагогічних технологій навчання та виховання

1. Закони перебігу інноваційних процесів в освіті.
2. Педагогічні технології: історія поняття і перспективи впровадження.
3. Класифікація педтехнологій. Актуальність вибору педтехнологій у сучасній Україні.
4. Традиційна педагогічна технологія (концептуальні положення, особливості змісту та методик).
5. Характеристика педагогічних інноваційних технологій.
6. Класифікація інноваційних технологій навчання.

Тема 3. Компетентнісний підхід в освіті як системна інновація.

1. Компетентнісний підхід як провідний напрямок у розвитку сучасної системи освіти.
2. Впровадження компетентнісного підходу як форма організації інноваційної діяльності; як сукупність нових професійних дій

педагога, спрямованих на вирішення актуальних проблем виховання і навчання.

Тема 4. Технологія знаково- контекстного навчання

1. Обґрунтування контекстного підходу О. Вербицького.
2. Контекст як базова категорія технології контекстного навчання.
3. Характеристика технології контекстного навчання.
4. Види професійного контексту.

Тема 5. Технології особистісно-орієнтованого навчання

1. Особистісний підхід у педагогіці: історія виникнення.
2. Моделі особистісно-орієнтованої освіти. Зміст поняття «особистісно-орієнтоване навчання».
3. Особистісно-орієнтовані технології навчання: мета і завдання.

Тема 6. Технології інтерактивного навчання.

1. Концептуальні положення інтерактивних технологій навчання і виховання.
2. Зміст і завдання технології.
3. Вимоги до особистості педагога при організації інтерактивного навчання.
4. Педагогічні умови застосування технології інтерактивного навчання в сучасних вищих навчальних закладах.

Тема 7. Технології проблемного навчання

1. Актуальність застосування проблемного підходу у навчальному процесі.
2. Сутність та завдання проблемної технології навчання.
3. Сучасні вимоги до впровадження проблемної технології.
4. Проблемна ситуація як основний елемент проблемного навчання.
5. Компоненти проблемної ситуації; класифікація проблемних ситуацій.

6. Case study – інтерактивна методика проблемного навчання.

Тема 8. Проектна технологія навчання

1. Актуальність застосування проектного підходу у навчальному процесі.
2. Сутність та завдання проектної технології навчання.
3. Сучасні вимоги до впровадження проектної технології.
4. Типи проектів у вищих навчальних закладах.
5. Особливості технології проектного навчання.

Тема 9. Інформаційно-телекомунікаційні технології

1. Педагогічні завдання і мета впровадження інформаційних технологій навчання.
2. Типи дидактичних завдань, які доцільно вирішувати за допомогою інформаційних технологій.
3. Особливості впровадження у навчальний процес телекомунікаційних технологій.
4. Умови впровадження інформаційних технологій у сучасних вищих навчальних закладах.
5. Метод веб–квесту.

Тема 10. Технології дистанційного навчання

1. Переваги дистанційного навчання.
2. Змішана модель навчання.
3. Концептуальні положення технології дистанційного навчання.
4. Особливості впровадження дистанційних курсів навчання.
5. Компоненти дистанційного курсу: інформаційні матеріали, засоби контролю й оцінювання, засоби спілкування.
6. Параметри визначення якості дистанційного курсу.

Тема 11. Модульно-рейтингова технологія навчання

1. Концептуальні положення. Педагогічні завдання і мета впровадження модульно-рейтингової технології навчання.
2. Модуль як складова модульно-рейтингової технології навчання.
3. Компоненти модульно-рейтингової технології навчання.
4. Проектування цілей модульно-рейтингової програми.

Тема 12. Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності

1. Особливості інноваційної педагогічної діяльності.
2. Готовність до інноваційної діяльності як важлива професійна якість педагога.
3. Структура готовності до інноваційної педагогічної діяльності.
4. Рівні сформованості готовності до інноваційної педагогічної діяльності.
5. Розвиток інноваційної поведінки педагога.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ТА ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №1

Педагогічна інноватика у структурі наукового знання

Питання для засвоєння теми

1. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти
2. Державна підтримка інноваційної діяльності.
3. Понятійний апарат сучасної інноватики
4. Сутність педагогічної інноватики.
5. Класифікація педагогічних нововведень
6. Історія виникнення інновацій в освіті
7. Інноваційний розвиток вищої освіти України

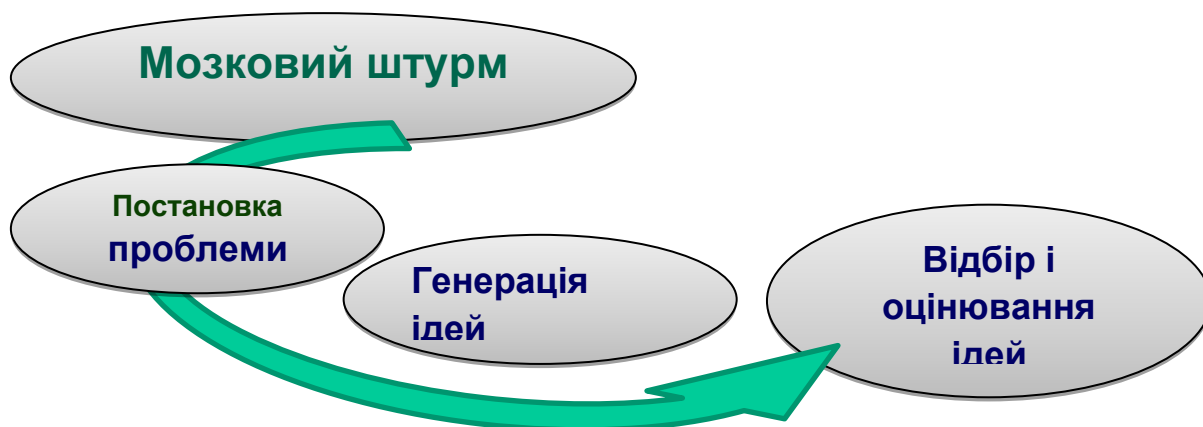
Завдання для самостійної роботи:

1. Законспектувати чинні нормативно-правові акти в сфері інноваційної діяльності.
2. Визначить основні поняття теми «інновація», «освітня інновація», «педагогічна інновація», «інноваційна освітня діяльність», «інноваційна діяльність закладу освіти», «інноваційний освітній проект», «інноваційна освітня технологія»).
3. Складіть порівняльну таблицю «Визначення поняття «інновація» в працях сучасних вітчизняних учених».
4. Порівняйте поняття «новація» та «інновація», «новатор» та «інноватор». У чому полягають відмінності між ними?
5. Заповніть таблицю «Фактори виникнення інновацій».
6. Конкретизувати умови ефективності інноваційних процесів у системі освіти.

Література:

1. Ващенко Л.М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: [монографія] / Л.М. Ващенко. – К.: Видавниче об'єднання «Тираж», 2005. – 380 с.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник [Текст] / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004.– 352 с. (Альма-матер).
3. Закон України “Про вищу освіту” // Законодавчі акти з питань освіти / Верховна Рада України. Комітет з питань освіти і науки: офіц. вид. – К. : Парламентське вид - во, 2014. – Режим доступу : (www.zakon.rada.gov.ua).
4. Законодавство України у сфері інноваційної діяльності: Збірник законодавчих актів / Верховна Рада України. офіц. вид. – К.: Парламентське вид - во, 2007. – 152 с.
5. Закон України “Про інноваційну діяльність” // Економіст. – 2004. – № 5. С. 4 – 9 / [Електронний ресурс] Режим доступу : (www.zakon.rada.gov.ua).
6. Інноваційна діяльність викладача вищої школи: навчально–методичні матеріали для студентів магістратури. – Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. – 76 с.
7. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / за ред. П. Ю. Сауха. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444 с.

Технологія проведення заняття: «мозковий штурм»

Правила проведення мозкового штурму

Для студентів	Для викладача
<ul style="list-style-type: none"> - чітко та коректно сформулювати завдання; - коректувати „хід” мозкового штурму питаннями; - не коментувати та не оцінювати висловлювання; - ознайомити учасників з правилами; - не звертатись персоніфіковано; - записувати основні положення	<ul style="list-style-type: none"> - враховувати час виступу; - правило піднятої руки; - не коментувати; - не перебивати; - викладач повинен знати, що саме хоче отримати від студентів

Підготуйтеся до проведення мозкового штурму «Застосування інноваційних технологій навчання»

Питання для обговорення:

- Що лежить в основі вибору тих чи інших технологій навчання?
- Яким чином можна підтримати використання педагогами нових методів викладання та навчання, інноваційних технологій навчання?
- Якими є шляхи професійного удосконалення педагогів?

Практичне заняття №2

Технології інтерактивного навчання

Питання для засвоєння теми

1. Актуальність застосування інтерактивних технологій навчання.
2. Зміст, завдання та класифікація інтерактивних технологій навчання.
3. Умови застосування технологій інтерактивного навчання в сучасних вищих навчальних закладах.

Питання для самостійної роботи:

1. Визначить основні поняття теми: «інтерація», «інтерактивне навчання», «інтерактивні технології навчання», «інтерактивні методи навчання».
2. Заповніть таблицю «Порівняльний аналіз традиційного та інтерактивного видів навчання»

Компоненти	Традиційне навчання	Інтерактивне навчання
1	2	3
Цільовий компонент	Передача знань через виклад навчальної інформації без залучення студентів до активної навчально-пізнавальної діяльності	
Мотиваційний компонент	Переважає зовнішня мотивація	
Змістовний компонент	Репродуктивне засвоєння матеріалу	

Операційно-діяльнісний компонент	Перевага методів усного викладання знань: лекції, бесіди, методу ілюстрації і демонстрації, репродуктивних методів	
Контрольно-регулюючий компонент	Викладач контролює обсяг вивчення матеріалу, час і хід навчання. Зворотній зв'язок з учнями відсутній. Викладач є „джерелом” знань.	
Оцінювальний компонент	Є чіткі критерії для контролю знань педагогом. Але оцінка є формальним показником результату навчання, оскільки не враховує реального рівня розвитку. Відсутні можливості щодо розвитку самоконтролю та самооцінки студента.	

3. Порівняйте переваги та недоліки у використанні інтерактивних технологій навчання.
4. Які методи і прийоми інтерактивного навчання ви використовуєте у своїй педагогічній діяльності: *Ажурна пилка; Акваріум; Анкета – газета; Бліц – дискусія; Громадські слухання; Дебати; Дерево рішень; Дискусія; Діалог; Карусель; Керована лекція; Круглий стіл; Мікрофон; Мозковий штурм; Навчаючи – вчуся; Одним словом; Очікування; Павутиння; Перефразування; Пустий стілець; Рольова гра;*

Симпозіум; Синтез думок; Ситуативне моделювання; Спільна угода; Спрошене судове слухання; Торнадо; Форум.

5. Укажіть сучасних українських та зарубіжних педагогів та їх наукові праці, присвячені впровадженню інтерактивних технологій навчання в навчальний процес.
6. Як Ви розумієте, що означає вираз: «особливості використання інтерактивних технологій навчання при роботі зі студентами»? Наведіть приклади конкретних особливостей, які повинні бути враховані викладачем.

Література:

1. Андрущенко Н. О. Інтерактивні методи навчання як засіб розвитку пізнавальних інтересів студентів / Н. О. Андрущенко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. – Вип. 21 / Редкол.: І. А. Зязюн та ін. – Київ–Вінниця : ТОВ фірма „Планер”, 2009. – С. 282–284.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник [Текст] / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с. (Альма-матер).
3. Падалка О.С., Нісімчук А.М., Смолюк І.О., Шпак О.Т. Педагогічні технології: Навчальний посібник для вузів. – К.: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1995. – 254 с.
4. Панина, Т. С. Современные способы активизации обучения : учебное пособие / Т. С. Панина, Л. Н. Вавилова ; под ред. Т. С. Паниной. — 4-е изд., стер. — М. : Издательский центр «Академия», 2008. — 176 с.
5. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук. метод. посібн. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
6. Чернилевский Д.В. Дидактические технологии в высшей школе: уч. пос. для вузов. / Д.В. Чернилевский. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 437 с.

Технологія проведення заняття: «дискусія»

Дискусія — це форма колективного обговорення, мета якого виявити істину через зіставлення різних поглядів, правильне розв'язання проблеми. Під час такого обговорення виявляються різні позиції, а емоційно-інтелектуальний поштовх пробуджує бажання активно мислити. Організація дискусії передбачає 3 етапи: підготовчий; основний; заключний.

До поведінки учасників існують певні вимоги:

- вони повинні підготуватися до обговорення обраної теми і виявити готовність викласти свою позицію;
- кожен повинен уважно слухати інших і чути про що саме вони говорять;
- всім бажано поводитись відповідно до загальноприйнятих норм поведінки, не слід перетворювати дискусію у суперечку.

Підготуйтеся до групової дискусії ***«Розуміння особливостей технологій інтерактивного навчання»***

Питання для обговорення:

- Чи може інтеракція бути основною моделлю навчання, а в яких випадках - це окремі прийоми, що дозволяють урізноманітнити пару, додати їй ігрової та мотиваційної привабливості?
- Чи можуть студенти зосередитися на змісті матеріалу, адже інтеракція потребує від них постійного виконання багатьох дій та операцій?
- Чи можна забезпечити засвоєння всього змісту навчального матеріалу при застосуванні інтеракції, адже на це необхідно набагато більше часу, ніж на традиційне навчання?
- Чи можна за допомогою інтеракції викладати сухий нецікавий матеріал?

- При організації роботи в малих групах, як можна уникнути створення груп, що будуть неефективно використовувати навчальний час і не досягнуть необхідних результатів?
- Якщо часто застосовувати технології роботи в малих групах, чи не може це знизити їх ефективність?
- В інтерактивних вправах ми часто опираємося на пізнавальний і життєвий досвід студентів, залучаючи їх у процес обговорень і дискусій, чи не може статися так, що інформація, яку треба засвоїти, буде некоректною?
- Чи завжди студенти задоволені інтерактивним навчанням?
- Чи не потребує інтерактивне навчання значно більшої підготовки і розвинутого творчого потенціалу викладача, ніж традиційне заняття?

Лабораторне заняття №1

Використання проектної технології у навчальній діяльності

Питання для засвоєння теми

1. Необхідність впровадження технологій проекту.
2. Концептуальні положення проектної технології.
3. Класифікація проектних технологій, мета і завдання.
4. Сутність, зміст і організація технології проекту.

Питання для самостійної роботи:

1. Визначіть основні поняття теми («проект», «проектна технологія»).
2. Створіть порівняльну схему етапів розробки та впровадження методу проекту за кордоном (20-ті роки ХХ століття, США, Дж. Дьюї та В. Кілпатрік) та в Україні (20-і роки ХХ століття).
3. Складіть «Алгоритм роботи над проектом». У чому полягає діяльність учасників виконання проекту?

Література:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник [Текст] / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004.– 352 с. (Альма-матер).
2. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / за ред. П. Ю. Сауха. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444 с.
3. Красностанова, М. В. Assessment Center для керівників. Опыт реализации в российской компании, упражнения, кейсы /М. Красностанова, Н. В. Осетрова, Н. В. Самара. — М. : Вершина, 2007. — 208 с.
4. Падалка О.С., Нісімчук А.М., Смолюк І.О., Шпак О.Т. Педагогічні технології: Навчальний посібник для вузів. – К.: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1995. – 254 с.
5. Підласий І.П. Педагогічні інновації / Підласий І.П., Підласий А.І. // Рідна школа. – 1998. – № 12.

Навчально-дослідні завдання:

1. Запропонуйте теми проектів з вашої навчальної дисципліни.
2. Запропонуйте теми міждисциплінарних проектів з врахуванням специфіки вашої дисципліни.
3. Запропонуйте можливі результати проектування.
4. Обговоріть у групі різні ідеї проекту.
5. Визначте тип проекту.
6. Які знання з інших галузей необхідні у роботі над проектом?
7. Ознайомтеся з характеристиками діяльності педагога, визначіть основні вміння, необхідні сучасному педагогу, та створіть проект *«Необхідні вміння успішного педагога»*.

Основні характеристики діяльності успішного педагога:

- 1). Педагог націлений на успіх кожного учня.
- 2). Педагог створює позитивну навчальну атмосферу.
- 3). Педагог використовує індивідуальний підхід у навчанні.
- 4). Педагог заохочує кооперативне навчання, де учні навчаються на засадах співпраці та самоуправління.
- 5) Педагог пов'язує життєвий досвід учнів з навчальним процесом.
- 6) Педагог створює навчальне середовище, в основі якого – цінності та принципи демократії.
8. Підготуйтеся до ділової гри: *«Конкурс проектів: інноваційний освітній заклад»*.

Ділова гра: «Конкурс проектів: інноваційний освітній заклад»

Мета гри - сприяти розвитку в студентів умінь генерувати інноваційні ідеї, розробляти, публічно представляти і захищати їх.

Технологія проведення гри. Магістрам пропонується взяти участь у конкурсі грантів на кращий проект інноваційного освітнього закладу (ОЗ). Це може бути проект ліцею, вишу, університетського комплексу, навчально-

науково-виробничого комплексу, центру професійної освіти, інституту дистанційної освіти тощо. Найголовніше - продумати, у чому буде полягати інноваційність, відмінність цього навчального закладу від існуючих.

Організаційний етап: вибираються члени експертної ради, які будуть оцінювати заявки на отримання гранту (3 людини). Їм необхідно розробити критерії оцінювання запропонованих на конкурс проектів. Інші учасники розподіляються на проектні групи (по 5-7 осіб).

I етап: генерація ідей. У кожній проектній групі проводиться «мозковий штурм», обговорюються ідеї, і вибирається варіант кращого інноваційного освітнього закладу. При написанні заявки для участі в конкурсі членам проектної групи необхідно розкрити наступні положення:

- 1) визначити тип навчального закладу;
- 2) уточнити, для якої категорії учнів створюється;
- 3) сформулювати головну мету навчального закладу;
- 4) дати характеристику основним напрямкам діяльності ОЗ;
- 5) охарактеризувати форми і домінуючі методи навчання;
- 6) визначити систему управління;
- 7) вказати джерела додаткового фінансування (крім бюджетних).

II етап: презентація проекту. Лідер від кожної проектної групи знайомить присутніх з ідеєю створення інноваційного освітнього закладу. Його завдання - чітко пояснити, в чому полягає інноваційність проекту, розкрити основні положення, за якими заявка буде оцінюватися експертами (після презентації вона подається в експертну раду), а також зацікавити присутніх своєю ідеєю. Після закінчення всіх виступів експерти оцінюють проекти у відповідності з визначеними критеріями; визначають переможця, який отримує великий «грошовий грант» на реалізацію ідеї.

III етап: проведення прес-конференції. Переможців конкурсу запрошують на прес-конференцію для відповіді на питання журналістів. Роль журналістів виконують учасники переможених команд. Кожен з них вирішує,

яке друковане видання або канал телебачення він представляє. Роль ведучого прес-конференції грає один з представників експертної групи. Перед початком прес-конференції всі отримують рекомендації щодо формулювання запитання і відповіді.

«Журналісти» зобов'язані назвати те видання, яке представляють, чітко сформулювати питання, не ставити відразу декілька питань, не приймати участь у суперечці, оскільки формат прес-конференції передбачає дискусію. Автори проекту повинні довести його інноваційність, відповідати на запитання «журналістів» по суті, наводити переконливі аргументи. Після того, як всі питання закінчаться (кожен журналіст повинен поставити як мінімум одне запитання), журі підводить підсумки, визначає самого активного і професійного журналіста.

На занятті бажано використовувати відеотехніку; при перегляді запису гри звернути увагу студентів на їхню типову поведінку як у процесі групового генерування ідей, так і при публічному виступі.

Лабораторне заняття № 2

Технологія проблемного навчання

Питання для самостійної роботи:

1. У чому полягає основна мета технології проблемного навчання?
2. Чим обумовлена складність реалізації технології проблемного навчання?
3. Проаналізуйте сучасний стан застосування технології проблемного навчання у вищій школі.
4. Що таке проблемна ситуація?
5. Перелічити ознаки виникнення проблемних ситуацій.
6. Наведіть приклади проблемних ситуацій.
7. Розкрийте структуру проблемної ситуації.

Література:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник [Текст] / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с. (Альма-матер).
2. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / за ред. П. Ю. Сауха. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444 с.
3. Красностанова, М. В. Assessment Center для керівників. Опыт реализации в российской компании, упражнения, кейсы /М. Красностанова, Н. В. Осетрова, Н. В. Самара. — М. : Вершина, 2007. — 208 с.
4. Падалка О.С., Нісімчук А.М., Смолюк І.О., Шпак О.Т. Педагогічні технології: Навчальний посібник для вузів. – К.: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1995. – 254 с.
5. Підласий І.П. Педагогічні інновації / Підласий І.П., Підласий А.І. // Рідна школа. – 1998. – № 12.
6. Сурмін Ю. Метод аналізу ситуацій (CASE STUDY) та його навчальні можливості / Юрій Сурмін // Освіта і управління : Науково-практичний журнал. – 2006. – Т. 9. – № 1. – С. 32–50.

Навчально-дослідні завдання:

1. Ознайомтеся з методичними прийомами створення проблемної ситуації.

1). Питання, які вимагають встановлення відмінності і подібності між предметами, явищами, теоріями. *У чому відмінність і схожість педагогічної методики і технології? Процесів виховання й соціалізації?*

2). Вибір варіанта або співставлення різних варіантів *Яке визначення, на ваш погляд, правильне: 1) виховання - це цілеспрямоване формування особистості у відповідності з соціальним ідеалом; 2) виховання - це створення сприятливих умов для розвитку особистості, її природних здібностей?*

3). Протиріччя між життєвими та науковими знаннями. *В народі кажуть: «Яблуко від яблуні недалеко падає», проте вчені не виявили генів «добра чи зла». Успадковуються людиною такі якості характеру, як доброта, агресивність, чесність, брехливість?*

4). Суперечність між старими знаннями і новими науковими фактами *Академік М. Дубінін вважає, що рівень інтелекту не передається від батьків до дітей. Зарубіжні вчені все частіше наводять дані про інтелектуальну нерівність людей. Хто правий?*

5). Нові практичні умови використання наявних знань *Як використовувати знання про провідний спосіб засвоєння матеріалу (візуальний, аудіальний, кінестетичний) для ефективної організації процесу навчання?*

6). Зіставленн різних думок (вчених, критиків) *Хто правий: біхевіористи, які виховання організують у відповідності з формулою «стимул-реакція-підкріплення», або прихильники «вільного виховання»?*

7). Розгляд проблеми з різних позицій (різних вчених, фахівців: економіста, юриста, психолога і т. д.) *Як би пояснили природу творчих досягнень особистості З. Фрейд, А. Адлер, А. Маслоу?*

8). Питання на встановлення причинно-наслідкових зв'язків. *Виявити причини (соціальні, педагогічні, психологічні, біологічні) виникнення девіантної поведінки у молодіжному середовищі.*

9). Персоніфіковані запитання, які звернені до студента особисто, пов'язані з його інтересами. *Яку школу ви б обрали для своїх дітей: ту, якою керує А. С. Макаренка або В. О. Сухомлинський?*

10). Питання, які викликають подив і бажання розібратися в причинах явища *Чому великі педагоги - К. Д. Ушинський, А.С. Макаренко - не збиралися ставати педагогами?*

2. Робота з роздатковим матеріалом (фрагментами наукових текстів, підручниками): переконструювання репродуктивної інформації в проблемну. Для цього студентам необхідно виконати наступні дії:

- визначити зміст тексту;
- виокремити в змісті існуюче протиріччя;
- за допомогою різних прийомів, оформити його як проблемне питання;
- здійснити вибір способів вирішення проблеми: проблемний виклад, евристичний діалог з аудиторією, самостійне вирішення проблеми слухачами.

3. Апробація проблемних питань в аудиторії. Студенти виступають по черзі, представляють фрагмент проблемного викладу теми, або допомагають присутнім за допомогою питань вирішити проблемну ситуацію, або організують роботу аудиторії по самостійному пошуку і вирішенню проблеми. Визначаються найбільш цікаві та змістовні проблемні запитання, а також цінні з дидактичної точки зору прийоми створення проблемних ситуацій.

Проаналізуйте кілька навчальних занять, проведених Вашими викладачами, і визначте в них елементи, які можна віднести до певної технології навчання.

4. Розробіть 3 варіанти проблемних ситуацій для конкретно обраної теми.

5. Проаналізуйте навчальні заняття, які запам'яталися. Чому саме ці заняття, а не інші? Вам було цікаво? Ви брали активну участь на занятті? Пізнали щось незвичайне? Чогось досягли?

Складіть детальний план такого заняття з обраної теми. Зробіть аналіз діяльності викладача на занятті.

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота є складовою підготовки протягом навчального семестру. Метою самостійного опрацювання навчального матеріалу є набуття навичок роботи з базовою і додатковою літературою, формування самостійного творчого мислення. Передбачаються наступні види роботи:

- вивчення кожної теми курсу за навчально-методичною літературою;
- виконання індивідуально-творчих завдань;
- написання рефератів;
- підготовка до практичних та лабораторних занять;
- підготовка до контрольної роботи;
- підготовка до екзамену.

Опрацювання розділів програми

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Педагогічна інноватика у структурі наукового знання	4	-
2.	Теоретичні основи педагогічних технологій навчання та виховання	4	-
3.	Компетентнісний підхід в освіті як системна інновація.	4	-
4.	Технологія знаково- контекстного навчання	2	-
5.	Технології особистісно-орієнтованого навчання	2	-
6.	Технології інтерактивного навчання	4	-
7.	Технології проблемного навчання	4	-
8.	Проектна технологія навчання	4	-
9.	Інформаційно-телекомунікаційні технології	4	-

10.	Технології дистанційного навчання	4	-
11.	Модульно-рейтингова технологія навчання	4	-
12.	Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності	4	-
	Усього годин	44	-

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОННАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Індивідуальні завдання

1. Педагогічна інноватика у вищій школі.
2. Історія виникнення педагогічних технологій навчання та виховання.
3. Застосування кейс-методу у вищій школі.
4. Методика застосування проблемного методу навчання у вищій школі.
5. Методика латерального мислення у вищій школі.
6. Технологія розвиваючого навчання.
7. Особливості коучинг-технології у вищій освіті.
8. Інноваційні технології виховання у вищій школі.
9. Ділова гра як метод проблемного навчання.
10. Рольові ігри у вищій школі.
11. Ситуативні методики навчання та їх застосування у вищій школі.
12. Інноваційні процеси у вищій школі.
13. Метод проектів у вищій школі.
14. Особливості застосування групової роботи у процесі навчання студентів у вищій школі.
15. Порівняльний аналіз індивідуальних, колективних та групових форм навчання у вищій школі.

16. Використання комп'ютерних та інформаційних технологій у вищій школі.
17. Вебінар як форма інформаційних технологій у вищій школі.
18. Викладач та його місце у процесі використання інноваційних технологій навчання у вищій школі.
19. Дистанційне навчання як виклик часу.
20. Сутність і особливості педагогічної технології у вищій школі.
21. Технології навчання у вищій школі: програмоване навчання.
22. Технологія модульного навчання у вищій школі.
23. Технологія проектного навчання у вищій школі.
24. Ігрові технології навчання у вищій школі.
25. Особистісно орієнтовані педагогічні технології у вищій школі.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ 1.

Навчальний проект:

- *«Необхідні вміння успішного педагога»*
- *«Конкурс проектів: інноваційний освітній заклад» (на вибір)*

Оцінка оформлення і виконання проекту здійснюється за критеріями:

1. Актуальність й значимість роботи
2. Самостійність, закінченість
3. Рівень творчості, оригінальність розкриття теми, підходів, запропонованих рішень . Аргументованість запропонованих рішень, підходів, висновків
4. Культура оформлення, відповідність стандартним вимогам
5. Презентація роботи .
6. Об'єм і глибина знань з теми, ерудиція, міжпредметні зв'язки
7. Відповіді на запитання: повнота, аргументованість .

Рекомендації до виконання проектів

1. Ознайомтеся з характеристиками діяльності педагога, визначіть основні вміння, необхідні сучасному педагогу, та створіть проект *«Необхідні вміння успішного педагога»*.

Основні характеристики діяльності успішного педагога:

- 1). Педагог націлений на успіх кожного учня.
  - 2). Педагог створює позитивну навчальну атмосферу.
  - 3). Педагог використовує індивідуальний підхід у навчанні.
  - 4). Педагог заохочує кооперативне навчання, де учні навчаються на засадах співпраці та самоуправління.
  - 5). Педагог пов'язує життєвий досвід учнів з навчальним процесом.
  - 6). Педагог створює навчальне середовище, в основі якого – цінності та принципи демократії.
8. Підготуйтеся до ділової гри: *«Конкурс проектів: інноваційний освітній заклад»*.

2. Ділова гра: «Конкурс проектів: інноваційний освітній заклад»

Мета гри - сприяти розвитку в студентів умінь генерувати інноваційні ідеї, розробляти, публічно представляти і захищати їх.

Технологія проведення гри. Магістрам пропонується взяти участь у конкурсі грантів на кращий проект інноваційного освітнього закладу (ОЗ). Це може бути проект ліцею, вишу, університетського комплексу, навчально-науково-виробничого комплексу, центру професійної освіти, інституту дистанційної освіти тощо. Найголовніше - продумати, у чому буде полягати інноваційність, відмінність цього навчального закладу від існуючих.

Організаційний етап: вибираються члени експертної ради, які будуть оцінювати заявки на отримання гранту (3 людини). Їм необхідно розробити критерії оцінювання запропонованих на конкурс проектів. Інші учасники

розподіляються на проектні групи (по 5-7 осіб).

I етап: генерація ідей. У кожній проектній групі проводиться «мозковий штурм», обговорюються ідеї, і вибирається варіант кращого інноваційного освітнього закладу. При написанні заявки для участі в конкурсі членам проектної групи необхідно розкрити наступні положення:

- 1) визначити тип навчального закладу;
- 2) уточнити, для якої категорії учнів створюється;
- 3) сформулювати головну мету навчального закладу;
- 4) дати характеристику основним напрямкам діяльності ОЗ;
- 5) охарактеризувати форми і домінуючі методи навчання;
- 6) визначити систему управління;
- 7) вказати джерела додаткового фінансування (крім бюджетних).

II етап: презентація проекту. Лідер від кожної проектної групи знайомить присутніх з ідеєю створення інноваційного освітнього закладу. Його завдання - чітко пояснити, в чому полягає інноваційність проекту, розкрити основні положення, за якими заявка буде оцінюватися експертами (після презентації вона подається в експертну раду), а також зацікавити присутніх своєю ідеєю. Після закінчення всіх виступів експерти оцінюють проекти у відповідності з визначеними критеріями; визначають переможця, який отримує великий «грошовий грант» на реалізацію ідеї.

III етап: проведення прес-конференції. Переможців конкурсу запрошують на прес-конференцію для відповіді на питання журналістів. Роль журналістів виконують учасники переможених команд. Кожен з них вирішує, яке друковане видання або канал телебачення він представляє. Роль ведучого прес-конференції грає один з представників експертної групи. Перед початком прес-конференції всі отримують рекомендації щодо формулювання запитання і відповіді.

«Журналісти» зобов'язані назвати те видання, яке представляють, чітко сформулювати питання, не ставити відразу декілька питань, не приймати участь у суперечці, оскільки формат прес-конференції передбачає дискусію.

Автори проекту повинні довести його інноваційність, відповідати на запитання «журналістів» по суті, наводити переконливі аргументи. Після того, як всі питання закінчуться (кожен журналіст повинен поставити як мінімум одне запитання), журі підводить підсумки, визначає самого активного і професійного журналіста.

На занятті бажано використовувати відеотехніку; при перегляді запису гри звернути увагу студентів на їхню типову поведінку як у процесі групового генерування ідей, так і при публічному виступі.

Індивідуально-творче завдання 2

Розробка плану-конспекту заняття з педагогічних дисциплін з використанням інноваційних технологій (Загальний обсяг – до 10 сторінок).

Вимоги до оформлення:

1. Індивідуальне завдання оформлюється на аркушах формату А4 (210-297), виконується українською літературною мовою машинним способом на одному боці аркуша білого паперу. Завдання друкується через 1,5 інтервали. Розміри полів: верхній, нижній – 20 мм, правий – 10 мм, лівий – 25 мм. Розмір шрифту 14. Номер сторінки внизу, по центру сторінки. Абзацний відступ повинен бути однаковим впродовж усього тексту і дорівнювати 1,5 мм.

2. На першій сторінці індивідуального завдання у правому верхньому куті вказується прізвище, ім'я виконавця, курс, шифр групи. Далі по центру великими літерами завдання, наприклад: Розробка плану-конспекту навчального заняття з теми « ..... » .

3. Текст завдання починається з абзацного відступу.

4. Сторінки роботи нумеруються по центру у нижній частині сторінки. Ілюстрації й таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок.

5. Зміст тексту відображає алгоритм виконання завдання.

Рекомендації щодо виконання реферативних робіт

Написання реферату займає важливе місце у процесі організації самостійних занять, також є засобом перевірки знань з дисципліни «Основи педагогічної майстерності та риторики».

Реферати стимулюють до більш глибокого вивчення предмета, розвивають вміння користуватися навчальною літературою, складати бібліографію.

Реферати виконуються на основі самостійного вивчення рекомендованої літератури, список якої не обмежує ініціативи студента і його можливостей у використанні більш широкого кола наукових досліджень. До літератури відносяться: першоджерела; підручники і навчальні посібники; наукові дослідження (монографії, наукові статті та ін.)

Наведені у роботі цитати повинні мати посилання на джерело, де необхідно вказати прізвище, ім'я, по батькові, назву роботи, місто і рік видання.

Написання контрольної роботи слід починати з вибору теми. Після визначення мети роботи необхідно скласти план, який повинен мати конкретні питання. Зміст контрольної роботи обов'язково слід писати на початку роботи.

Реферати пишуться за складеним планом, який має структуру:

Зміст

Вступ. У вступі необхідно дати пояснення теми, показати її актуальність, сформулювати фундаментальну проблему, якій присвячена робота, мету та завдання дослідження, провести аналіз джерел і літератури. Обсяг – 1 – 2 стор.

Основна частина, що містить ті проблемні питання, що розкривають тему. В основній частині слід окреслити 2 – 3 питання, формулювання яких повинна відповідати змісту контрольної роботи. Рекомендовано поділити

основний матеріал на розділи, які, у свою чергу, можна поділити на підрозділи. Пам'ятайте, що вони мають закінчуватися логічними висновками.

Закінчення. У закінченні необхідно зробити загальні висновки по змісту контрольної роботи. Обсяг 1 – 2 стор.

Список вивчених і використаних у роботі джерел та літератури подається в алфавітному порядку.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ КУРСОВОГО ІСПИТУ

1. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти
2. Державна підтримка інноваційної діяльності.
3. Поняття «новація» -«інновація» .
4. Поняття «інноваційний процес», «інноваційна діяльність»
5. Сутність інновацій в освіті.
6. Етапи інноваційного освітнього процесу
7. Поняття «інноваційний заклад освіти», «інноваційний потенціал педагога».
8. Класифікація педагогічних нововведень залежно від сфери застосування.
9. Класифікація педагогічних нововведень залежно від масштабу перетворень.
10. Класифікація педагогічних нововведень залежно від інноваційного потенціалу.
11. Класифікація педагогічних нововведень від галузі педагогічного знання.
12. Інноваційний розвиток вищої освіти України
13. Поняття «педагогічна технологія».
14. Історія розвитку педагогічних технологій.
15. Структура технологій навчання.
16. Методологічні вимоги до педагогічних технологій.
17. Ознаки технологічно організованого навчального процесу.

18. Характеристика педагогічних інноваційних технологій.
19. Інноваційні освітні технології у ВНЗ.
20. Переваги впровадження інноваційних педагогічних технологій у процес підготовки майбутніх вчителів.
21. Упровадження компетентнісного підходу як форма організації інноваційної діяльності.
22. Суть технології знаково-контекстного навчання.
23. Вимоги до організації контекстного навчання.
24. Моделі контекстного навчання.
25. Характеристика ділової гри у контексті знаково-контекстного навчання.
26. Технологія організації ділової гри.
27. Суть технологій особистісно-орієнтованого навчання.
28. Методика організації особистісно-орієнтованого навчання.
29. Наведіть приклади особистісно-зорієнтованих педагогічних технологій.
30. Характеристика інтерактивних методів навчання.
31. Порівняльний аналіз традиційного та інтерактивного видів навчання.
32. Характеристика інтерактивного навчання (за Т. Паніною та Л. Вавіловою).
33. Чотири групи інтерактивних технологій (за Л. Пироженко та О. Пометун).
34. Інтерактивні технології кооперативного навчання.
35. Технології колективно-групового навчання.
36. Технології ситуативного моделювання.
37. Характеристика ділової та рольової гри.
38. Етапи організації ігрової моделі навчання.
39. Характеристика технології опрацювання дискусійних питань.
40. Технологія організації дискусії.
41. Характеристика методу «прес».
45. Характеристика методу «мозковий штурм»
46. Характеристика технологій проблемного навчання.

47. Види проблемного навчання.
48. Рівні проблемного навчання
49. Проблемна ситуація. Компоненти проблемної ситуації.
50. Класифікація проблемних ситуацій.
51. Технологія організації проблемного навчання.
52. Характеристика інтерактивної методики Case study.
53. Характеристика проблемної лекції.
54. Структура проблемної лекції:
55. Методичні прийоми внесення в лекцію проблемності
56. Характеристика проектної технології навчання.
57. Класифікація проектів.
58. Класифікація проектів за домінуючою в проекті діяльністю.
59. Класифікація проектів за предметно – змістовою складовою.
60. Класифікація проектів за характером координації.
61. Класифікація проектів за характером контактів, за кількістю учасників.
62. Основні підходи до стуктурування проекту.
63. Етапи роботи над проектом.
64. Сучасні вимоги до впровадження проектної технології.
65. Характеристика інформаційно-телекомунікаційних технологій.
66. Класифікація електронних засобів навчання за методичним призначенням.
67. Класифікація електронних засобів навчання за формою викладу матеріалу.
68. Характеристика електронного підручника
69. Методичні вимоги до створення електронного підручника
70. Схеми проведення занять з використанням інформаційних і комунікаційних технологій.
71. Характеристика методу «веб-квест».
72. Концептуальні положення технології дистанційного навчання.
73. Переваги дистанційного навчання

74. Змішана модель навчання
75. Компоненти дистанційного курсу: інформаційні матеріали, засоби контролю й оцінювання, засоби спілкування.
76. Технологія розробки курсів дистанційного навчання.
77. Параметри визначення якості дистанційного курсу.
78. Модуль як складова модульно-рейтингової технології навчання
79. Технологія організації модульної системи навчання
80. Проектування цілей модульно-рейтингової програми .
81. Готовність педагога до інноваційної педагогічної діяльності як важлива професійна якість педагога
82. Структура готовності до інноваційної педагогічної діяльності
83. Рівні сформованості готовності до інноваційної педагогічної діяльності
84. Модель підготовки педагогів до використання інноваційних технологій.
85. Показники готовності педагога до інноваційної діяльності :
86. Форми залучення педагога до інноваційної діяльності
87. Форми організації діяльності студентів у процесі контекстного навчання.

14. Рекомендована література

Базова

1. Аузіна М. О. Інноваційні процеси в освіті : навч. посіб. для студ. навч. закл. / М. О. Аузіна, А. М. Возіна. – Л. : ЛБІ НБУ, 2003. – 103 с.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: Підручник / І.Д. Бех. – К.: Либідь, 2008. – 848с.
3. Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону : монографія / Л. М. Ващенко. – К. : Тираж, 2005. – 379 с.
4. Гуревич Р. С. Інформаційно–комунікаційні технології в навчальному процесі / Р. С. Гуревич, М. Ю. Академія – Вінниця : ДОВ „Вінниця”, 2002. – 116 с.
5. Дем'янюк Т. Д. Інноваційні виховні технології: курс лекцій / Т. Д. Дем'янюк. – Рівне : РДГУ, 2008. – 140 с.
6. Дичківська І.М. Інноваційні виховні технології / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав. 2004. – 352 с.
7. Сорока Г. І. Сучасні виховні системи та технології. Навчально-методичний посібник для керівників шкіл, учителів, класних керівників, вихователів, слухачів ІПО / Г. І. Сорока. – Харків : Ранок Веста, 2002. – 128с.

Допоміжна

1. Андрущенко Н. О. Інтерактивні методи навчання як засіб розвитку пізнавальних інтересів студентів / Н. О. Андрущенко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. – Вип. 21 / Редкол.: І. А. Зязюн та ін. – Київ–Вінниця : ТОВ фірма „Планер”, 2009. – С. 282–284.

2. Артюшина М. Формування готовності викладача вищої школи до інноваційної діяльності / М. Артюшина // Вісник Львів. ун-ту. Серія педагогічна. 2009. – Вип.. 25. – Ч. 3. – С. 126–135.
3. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія / В. Ю. Биков – К. : Атіка, 2009. – 684 с.
4. Вірковський А. П. Інноваційна діяльність педагога і студента як умова формування інноваційної культури / А. П. Вірковський // Вісник Житомир. держ. ун-ту ім. Івана Франка. – Вип. 24, 2005. – С. 49–52.
5. Дубасенюк О.А. Інноваційна діяльність як провідний чинник професійної підготовки майбутніх учителів: досвід та перспективи розвитку / Олександра Дубасенюк // Філософія педагогічної майстерності : Зб. наук. пр. / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України, Вінниц. держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського / Редкол. : Н. Г. Ничкало (голова) та ін. – Київ–Вінниця : ДОВ „Вінниця”, 2008. – С. 84–92.
6. Духовно-моральне виховання особистості: інноваційний підхід. Навчально –методичний посібник / Т. Дем'янчук, І. Бех, М. Байрамова, Л. Мельничук. – Київ-Рівне: Волинські обереги, 2007. – 316 с.
7. Завалевський Ю. Підготовка педагогів до впровадження сучасних технологій навчання та виховання / Ю. Завалевський // Вища школа. – 2013. – № 2. – С. 7-21.
8. Захарчук М. Проблема професійно–педагогічної підготовки майбутніх викладачів вищої школи до інноваційної діяльності в умовах інклюзивного навчання / М. Захарчук // Вісник Львів. ун-у. Сер. педагогічна. 2009. – Вип. 25. – Ч. 3. – С. 144–151.
9. Ингенблек В. Все о мультимедиа / В. Ингенблек. – К. : ВНУ, 1996. – 304 с.
10. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід : Метод. посіб. / За ред. О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : АПН, 2002. – 136 с.
11. Машкіна Л. А. Підготовка студентів до впровадження педагогічних інновацій в дошкільних закладах: монографія (за наук. ред. Т. І.

Поніманської) / Л. А. Машкіна – Хмельницький : ТОВ НВП „Еврика”, 2004. – 204 с.

12. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования /Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров; под. ред. Е. С. Полат. – М. : Изд. центр „Академия”, 2000. – 272 с.

13. Носков В. И. Инновационные технологии в гуманитарном вузе В. И. Носков, А. В. Кальянов, О. В. Мірошніченко и др. / под ред. проф. В. И. Носкова. – Донецк : ООО „Лебедь”, 2002. – 288 с.

13. Пінчук О. П. Дидактичний потенціал мультимедійних технологій у загальноосвітній школі / О.П. Пінчук// Наук. зап. : зб. наук. статей (Сер. педагогічні та історичні науки). – Вип. LXVI / М–во освіти і науки України ; Нац. пед. ун–ет ім. М. П. Драгоманова. – К. : Вид–во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – 264 с.

15. Програма підтримки вироблення стратегії реформування освіти „Система педагогічної освіти та педагогічні інновації.” – Режим доступу : http://www.programs_edu_ep.

16. Сафіулін В. І. Інноваційний пошук нових технологій навчання / В. І. Сафіулін // Інноваційні пошуки в сучасній освіті /за ред. Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук. – К. : Логос, 2004. – С. 53–64.

17. Сгадова В. Педагогічні умови підготовки майбутнього викладача до інноваційної діяльності / В. Сгадова // Вісник Львів. ун–у. Сер. педагогічна. 2009. – Вип. 25. – Ч. 3. – С. 136–144.

18. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии: учебное пособие / Г. К. Селевко – М. : Народное образование, 1998. – 256 с.

19. Сисоєва С. О. Педагогічна творчість: розв’язання творчих фахових задач засобами інформаційних технологій : навч.–метод. посіб. / С.О. Сисоєва, О.Г. Смілянець – Вінниця : ЦПННМВ, 2006. – 180 с.

20. Сисоєва С. О. Інтернет–технології: можливості для неперервної професійної освіти / С.О. Сисоєва // Інформаційно– телекомунікаційні

технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. пр. - Львів : ЛДУ БЖД, 2006. - С 65-71.

22. Система педагогічної освіти та педагогічні інновації /В. Олійник, Я. Болюбаш, Л. Даниленко, В. Довбищенко, І. Єрмаков, С Клепко. - К. : [б.в.], 2001. - 59 с

23. Слостєнин В. А. Педагогика: инновационная деятельность / В. А. Слостєнин, Л. С. Подымова. - М. : ИЧП „Изд-во Магистр”, 1997. - 308 с.

24. Стрельніков В. Ю. Педагогічні основи забезпечення особистісного і професійного розвитку студентів засобами інноваційних технологій навчання / В. Ю. Стрельніков - Полтава : РВ ПУСКУ, 2002. - Кн. 2. - 230 с.

25. Томпсон С. Осваиваем Мультимедиа / Томпсон Стивен и др. -М. : Бином, 1997. - 160 с.

15. Інформаційні ресурси

Інтернет джерела:

1. Вититлова Т.Н. Элементы искусственного интеллекта обучающей информационной системы // Электронный ресурс: http://www.ncstu.ru/content/_docs/pdf/_conf/science-region5/info/08.pdf
2. Журавлева И.И. Интеллектуальные обучающие системы в дистанционном образовании // Электронный ресурс: <http://uara-dlc.org.ua/library.htm>
3. Журналы: Вопросы информатизации образования (www.npstoik.ru/vio), Компьютерные журналы издательства «Открытые системы» (www.osp.ru), Информатика и образование (www.infojournal.ru), Компьютер в школе, Компьютерные инструменты в образовании (www.ipo.spb.ru/journal), Компьютерные учебные программы, Компьютерные учебные программы и инновации (www.informika.ru/tech/ofap и ofap.da.ru), Мультимедиа в образовании, Педагогическая информатика (mgoru.ru), Открытое образование (www.e-joe.ru), e-Learning World (elw.ru).
4. Педагогический энциклопедический словарь <http://dictionary.fio.ru>.
5. Подласый И.П. Педагогика, Том 1 - Инновационная педагогика, <http://www.univer5.ru/pedagogika/pedagogika-tom1-podlasyiy-i.p/Page-137.html>.
6. Цыркун, И. И. Система инновационной подготовки специалистов гуманитарной сферы. - Мн., 2010 (оглавление <http://tsyrkun.at.tut.by/works.html>).

З М І С Т

- 1. ПИТАННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ТЕМАМИ**
- 2. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ТА ЛАБОРАТОРНИХ
ЗАНЯТЬ**
- 3. МАТЕРІАЛИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ**
- 4. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ
РОБОТИ**
- 5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ КУРСОВОГО ІСПИТУ**
- 6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**